

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/77

Karar Sayısı : 2014/4

Karar Günü : 16.1.2014

R.G. Tarih-Sayı : 4.3.2015-29285

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay 10. Dairesi

İTİRAZIN KONUSU : 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un;

1- Ek 9. maddesinin, 29.3.2011 günlü, 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü fıkraları ile *"Federasyon başkanı adaylarında aşağıdaki şartlar aranır:*

a) T.C. vatandaşı olmak.

b) En az lise mezunu olmak.

c) Kesinleşmiş sigorta veya vergi borcu olmamak.

ç) Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almamış olmak.

d) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından hükümlü bulunmamak."

biçimindeki beşinci fıkrasının,

2- Ek 9. maddesine, 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesinin onikinci fıkrasıyla eklenen *"Spor federasyonları ile ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır."* biçimindeki fıkranın,

3- 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkralarının,

Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Spor federasyonlarının genel kurullarının toplanmasına ilişkin hususların 3289 sayılı Kanun'da ana statüde belirleneceğinin öngörülmesine rağmen yönetmelik hükümleri ile düzenlenmesinin, belirtilen Kanun'a aykırı olduğu ileri sürülerek yönetmelik hükmünün iptali istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

Kanun'un itiraz konusu kuralları da içeren 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen ek 9. maddesi ve 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesi şöyledir:

"Bağımsız spor federasyonları

Ek Madde 9 - (Ek: 4/3/2004-5105/2 md.)

(Değişik birinci fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur. Federasyonlar, Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır. Bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen federasyonların tüzel kişilikleri bu maddede belirtilen usulle iptal edilir ve mal varlıkları Genel Müdürlüğe devredilir. Genel Müdürlük tarafından bağımsız spor federasyonlarına yapılan yardımlar ile Genel Müdürlük bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmazlar edinim amacı dışında kullanılamaz ve Genel Müdürün izni alınmadan üçüncü kişilere satılamaz ve devredilemez. Genel Müdürlük tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel Müdürlüğe ait olur. Bu taşınmazlar Genel Müdürlüğün mevzuatı çerçevesinde kullanılır. Federasyon malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez. Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.

(Değişik ikinci fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Spor federasyonlarının merkezleri Ankara'dadır. Federasyonların merkez teşkilatı; genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ile genel sekreterlikten teşekkül eder. Federasyon yönetim kurulu, yedi üyeden az, on beş üyeden fazla, disiplin kurulu ise üç üyeden az, beş üyeden fazla olamaz. Denetim kurulu; iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen beş üyeden oluşur. Genel sekreter, en az dört yıllık yüksekokul mezunu kişiler arasından görevlendirilir. Bu fıkroda belirtilen kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ana statüyle, diğer kurulların oluşumu, çalışma usul ve esasları ise talimatlarla belirlenir. Profesyonel şube kurulması, federasyona spor dalı bağlanması, bağlı spor dallarının ayrılması işlemleri federasyon yönetim kurulunun Genel Müdürlüğe müracaatı üzerine bu Kanunun hükümlerine göre yürütülür. Federasyonların yurt içi bağlantısını sağlamak üzere, illerde federasyon temsilcilikleri kurulabilir. Bağımsız spor federasyonlarının il temsilcileri, federasyon başkanının teklifi ve Genel Müdürün onayı ile görevlendirilir.

(Değişik üçüncü fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Genel kurul federasyonun en üst organıdır. Genel kurulun toplanması ile ilgili her türlü işlemler yönetim kurulunca yürütülür. Genel Müdürlük, genel kurul toplantılarında gözlemci bulundurulur. Gözlemci, genel kurul çalışmalarının bu Kanun ile ana statüye uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetleyerek, raporunu Bakana sunulmak üzere onbeş gün içerisinde Genel Müdürlüğe verir. Genel Müdürlük, raporun verildiği, ilgililer ise genel kurulun yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde asliye hukuk mahkemesinde genel kurulun iptalini isteyebilir. Genel kurulun toplanması, üyelerin belirlenmesi, divanın oluşturulması, delege listesine yapılacak itirazlar ve oyların sayımı ile ilgili diğer esas ve usuller ana statüde belirlenir. Genel kurul üye sayısı olimpiik ve paralimpik spor dallarında 150'den az 300 üyeden fazla, diğer branşlarda ise 100'den az 200 üyeden fazla olamaz. Genel kurul;

a) Olağan genel kurul; olimpiik ve paralimpik spor dallarında ilgili olimpiyat oyunlarının, diğer spor dallarında yaz olimpiyat oyunlarının bitiminden, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kurulacak federasyonlarda ise; kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içerisinde yapılır.

b) Olağanüstü genel kurul;

1) Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya yapılan denetim sonucu görev başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere Bakanın istemi üzerine,

2) Federasyon yönetim kurulunun kararıyla,

3) Son yapılan genel kurul toplantısında delege olanların en az yüzde 40'ının noter kanalı ile yazılı müracaatıyla,

4) Federasyon başkanının istifası, başkan olma şartlarından herhangi birisini kaybetmesi veya ölümü halinde,

olağanüstü toplanır.

c) Mali genel kurul iki yılda bir ana statülerinde belirtilen tarihte yapılır. Mali genel kurulda ibra edilmeyen veya üçüncü fıkranın (b) bendinde belirtilen hallerde başkan ve yönetim kurulu üyelerinin yerine kalan süreyi tamamlamak üzere en geç altmış gün içerisinde seçimli olağanüstü genel kurul toplanır. Ancak, üçüncü fıkranın (b) bendinin (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde belirtilen hallerde, son toplantı tarihinden itibaren altı ay geçmeden veya olimpiik ve paralimpik branşlarda olimpiyat oyunlarının yapılmasına altı aydan az süre kalmış ise olağanüstü genel kurul toplantısı yapılamaz.

(Değişik dördüncü fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Genel kurul; üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır. Seçimde en fazla oyu alan aday ve listesi seçilmiş sayılır. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamaması halinde, takip eden günde çoğunluk aranmaksızın toplanır. Ancak, toplantıya katılanların sayısı seçimle belirlenen kurulların asıl üye sayısının iki katından aşağı olamaz. Olağan ve olağanüstü genel kurullarını bu maddede öngörülen süre ve esaslar dahilinde yapmayan federasyonların genel kurulları Tahkim Kurulunca oluşturulacak üç kişilik komisyon marifetiyle altmış gün içerisinde yapılır ve federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri

hakkında mevzuata uymamaktan dolayı idari ve adli işlem başlatılır. Genel kurul çağrısı ve gündemi, toplantı tarihinden en az otuz gün önce; faaliyet raporu, denetleme raporu ile bütçe tasarısı ise en az onbeş gün önce federasyonun ve Genel Müdürlüğün resmi internet sitesinde üyelere duyurulur. Seçimler tek liste halinde gizli oy, açık tasnif şeklinde yapılır. Genel kurulun yapılacağı tarihten geriye doğru en az bir yıl önce faal sporculuğu, hakemliği, antrenörlüğü bırakmamış kişiler ile federasyonda maaşlı veya ücretli çalışanlar genel kurul üyesi olamazlar. Genel kurulda kulüplerin delege sayısı, toplam delege sayısının yüzde 60'ından az olamaz. Genel kurulun delege sayısının yüzde 10'u Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşur. Genel kurulun görevleri şunlardır:

a) Ana statüyü yapmak, değiştirmek.

b) Başkan, yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerini seçmek.

c) Yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını, bütçeyi onaylamak ve gerektiğinde bütçe harcama kalemleri arasında değişiklik yapmak konusunda yönetim kuruluna yetki vermek.

ç) Yönetim kuruluna, taşınmaz mal alımı-satımı ile uluslararası federasyonlara karşı mali taahhütlerde bulunmak için yetki vermek.

d) Yönetim kurulu faaliyet ve mali raporlarının ibra edilip edilmemesini oylamak.

e) Kanun ile verilen diğer görevleri yapmak.

Federasyon başkanı adaylarında aşağıdaki şartlar aranır:

a) T.C. vatandaşı olmak.

b) En az lise mezunu olmak.

c) Kesinleşmiş sigorta veya vergi borcu olmamak.

ç) Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almamış olmak.

d) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından hükümlü bulunmamak.

(İptal beşinci fıkra: Anayasa Mahkemesi'nin 2/7/2009 tarihli ve E.: 2006/118, K.: 2009/107 sayılı Kararı ile.)

(Değişik altıncı fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonların sportif başarılarını, plan ve projelerini kontrol etmek, faaliyetlerini değerlendirmek, geliştirmek ve izlemek üzere Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu kurulur. Kurul; Bakan tarafından spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde veya kamu

kurum ve kuruluşları ile özel sektörde üst düzey görevlerde bulunmuş kişiler arasından iki yıl için görevlendirilecek, bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir raportör ile dört üyeden oluşur. Toplantıda karar alınabilmesi için en az beş üyenin katılması şarttır. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Mazeretsiz olarak üst üste dört toplantıya katılmayan üyelerin üyeliği sona erer. Kurulun sekretaryası hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Kurulun görevleri şunlardır:

a) Spor federasyonlarının Bakana verecekleri taahhütnamenin esaslarını belirlemek ve yıl sonu itibarıyla taahhütlerine uyup uymadıklarını değerlendirek Bakana sunmak.

b) Federasyonlar tarafından hazırlanan master planını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini incelemek, uluslararası federasyonların statü ve talimatlarını gözeterek hizmet kalite standartlarını belirlemek.

c) Bakana sunulan taahhütname ile master planı ve performans ölçütlerine uyulup uyulmadığı konusunda altı ayda bir Bakana rapor vermek.

(Değişik yedinci fıkra: 27/5/2007-5674/2 md.) Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Üyeler Genel Müdürün teklifi ve Gençlik ve Spor Bakanının onayı ile dört yıl için görevlendirilir. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulunda görev alabilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir.(1)

(Değişik sekizinci fıkra: 27/5/2007-5674/2 md.) Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Genel Müdürlük ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır.

(Ek fıkra: 27/5/2007-5674/2 md.; Değişik dokuzuncu fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Tahkim Kurulu, bu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendi ile dördüncü fıkrasında belirtilen hallerde federasyonu genel kurula götürecek komisyonu belirler. Federasyon başkanı ile yönetim, disiplin ve denetim kurulu üyelerinin, spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarının tespiti halinde Bakan tarafından Genel Müdürlük Merkez Ceza Kuruluna sevk edilmeleri sonucunda, Merkez Ceza Kurulunca verilecek kararlara karşı, ilgililerin itirazı üzerine karar verir.

(Ek fıkra: 27/5/2007-5674/2 md.; Değişik onuncu fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez. Federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görevli olanlar ile ihtar cezası dışında sportif ceza alanlar ve maddenin beşinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen suçlardan ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.

(Ek fıkra: 27/5/2007-5674/2 md.; Değişik onbirinci fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Tahkim Kurulu ile Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu üyelerine bir ayda dört toplantıyı geçmemek üzere, görev yapılan her gün için uhdesinde kamu görevi bulunanlar bakımından (5.000), bulunmayanlar bakımından (6.000) gösterge rakamının Devlet memuruna

uygulanen aylık katsayıyla çarpımı sonucunda bulunulacak miktarı geçmemek üzere huzur ücreti ödenir. Tahkim Kurulu ile Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu tarafından görevlendirilen bilirkişi ve uzmanların ücretleri Genel Müdürlükçe karşılanır.

(Ek fıkra: 27/5/2007-5674/2 md.) Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usûl ve esasları ile üyelere verilecek huzur ücretinin miktarı Genel Müdürlükçe hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

(Değişik fıkra: 28/4/2005 - 5340/2 md.) Bağımsız federasyonların bütçesi; katılım payı, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, yayın, sponsorluk, reklam, yardım, bağış ve benzeri gelirlerden oluşur. Genel Müdürlük olimpiik branşlarda; federasyonun bir önceki yıl gerçekleşen gelirlerinin % 75'i kadar, olimpiik olmayan federasyonlara ise; % 50'si kadar yardımda bulunabilir.

Bağımsız federasyonların gelirleri ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dahilinde harcanır. Genel Müdürlük bütçesinden bağımsız federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edilebilir. Bağımsız federasyonların tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Genel Müdürlük, bağımsız federasyonların talebi durumunda, kendisine ait spor tesislerinin işletilmesini, menkul ve gayrimenkullerini bedelsiz olarak kırkdokuz yıla kadar federasyonun faaliyetleri için tahsis edebilir. Söz konusu spor tesisleri ile menkul ve gayrimenkullerin tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi Genel Müdürlükçe iptal edilir.

(Değişik onaltıncı fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonların her türlü faaliyetlerinin denetimi; genel kurul, denetim kurulu ve Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılır. Federasyon harcamalarının yerindelik denetimi yetkili kurullarınca, Genel Müdürlükçe yapılan her türlü yardımların amaca uygunluğu ve denetimi ise Genel Müdürlükçe yapılır. Genel Müdürlük tarafından yapılan aynı ve nakdi yardımların mevzuata ve amacına uygun olarak harcanmaması halinde oluşacak zarar, kusurları bulunan federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden tahsil edilir ve bunlar hakkında suç duyurusunda bulunulur. Teknik elemanlar ve sporculara ödenecek ücretler hariç, federasyonda çalışan personel ve diğer görevlilere verilecek ücret ve yolluklar kamu kaynakları ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığından sağlanan reklam gelirlerinden karşılanamaz.

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonlar; sporcu, antrenör, hakem ve benzeri spor elemanları ile spor kulüplerine ve sponsorluklara ait istatistiki bilgileri üç ayda bir Genel Müdürlüğe göndermek zorundadırlar. Federasyonlar, Genel Müdürlük ile uluslararası federasyonların belirlediği eğitim kriterlerine uygun olarak işbirliği içerisinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirirler.

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Federasyonlar, faaliyette bulundukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kurallarını göz önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini, ceza talimatında düzenler. Federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisi federasyon disiplin/ceza kuruluna aittir. Federasyonların ana statüsü Resmi Gazetede, ana statüye dayanılarak hazırlanan yönetmelik dışındaki talimat ile diğer alt düzenleyici işlemler ise Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanır.

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Spor federasyonları ile ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır.

(Ek fıkra: 29/3/2011-6215/10 md.) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait alacaklar hariç olmak üzere, spor kulüplerinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı nezdindeki isim haklarından doğan alacakları haczedilemez ve bu alacaklar devir ve temlik edilemez.

Geçici Madde 11- (Ek: 29/3/2011-6215/12 md.)

Bu Kanun ile çıkarılması öngörülen düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte; 3289 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesine göre özerk olan spor federasyonları bu Kanuna göre kurulmuş bağımsız spor federasyonu olarak kabul edilir. Diğer kanunlarda özerk spor federasyonlarına yapılan atıflar, bağımsız spor federasyonlarına yapılmış sayılır.

Tahkim Kurulunun asıl ve yedek üyeleri, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren otuz gün içerisinde görevlendirilir.

Bu Kanunla tüzel kişilik kazanan spor federasyonları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk ilgili olimpiyat oyunlarının bitim tarihlerinden itibaren üç ay içerisinde genel kurullarını yaparak hukuki yapılarını bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadırlar."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 153. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 17.7.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, Ek 9. maddenin birinci ve beşinci fıkralarının, Ek 9. maddesine, 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesinin onikinci fıkrasıyla eklenen "*Spor federasyonları ile ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır.*" biçimindeki fıkranın, 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının da iptalini istemiştir.

Kanun'un ek 9. maddesinin birinci fıkrası, bağımsız spor federasyonlarının görevlerini, kuruluşunu, tüzel kişilik kazanmalarını, yapılacak yardımları, taşınmazları, taşınmazlarının kullanımını, taşınmazların ve federasyon görevlilerinin niteliğini; beşinci fıkrası, federasyon başkanı olmak için gereken koşulları; 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 12. fıkrasıyla eklenen fıkra, spor federasyonları ile ilgili Kanun'da hüküm bulunmayan konularda 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun hükümlerinin uygulanmasını; 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddenin birinci fıkrası, Kanun ile öngörülen düzenlemelerin yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin Kanun'a aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilmesini; ikinci fıkrası ise ek 11. maddenin yürürlüğe girdiği tarihte özerk olan spor federasyonlarının Kanun'a göre kurulmuş bağımsız spor federasyonu olarak kabul edilmesini, yapılan atıfların bağımsız spor federasyonlarına yapılmış sayılmasını öngörmektedir. İtiraz yoluna başvuran Mahkemedeki bakılmakta olan dava ise bağımsız federasyonlarının genel kurullarının oluşumuna ilişkindir. Bu durumda, genel kurulların oluşumuyla ilgisi bulunmayan bu hükümlerin bakılmakta olan davadaki uyuşmazlığın çözümüne bir etkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, belirtilen kuralların itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un;

A- 1- Ek 9. maddesinin, 29.3.2011 günlü, 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen;

a- Birinci fıkrasının,

b- "*Federasyon başkanı adaylarında aşağıdaki şartlar aranır:*

a) *T.C. vatandaşı olmak.*

b) *En az lise mezunu olmak.*

c) *Kesinleşmiş sigorta veya vergi borcu olmamak.*

ç) *Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almamış olmak.*

d) *Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından hükümlü bulunmamak.*" biçimindeki beşinci fıkrasının,

2- Ek 9. maddesine, 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesinin onikinci fıkrasıyla eklenen *"Spor federasyonları ile ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır."* biçimindeki fıkranın,

3- 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının,

itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralara ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B- 1- Ek 9. maddesinin, 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarının,

2- 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesinin dördüncü fıkrasının,

esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ümit DENİZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- On Yıllık Süre Sorunu

Anayasa'nın *"Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi"* başlıklı 152. maddesinin son fıkrasında, *"Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz."*; 6216 sayılı Kanun'un *"Başvuruya engel durumlar"* başlıklı 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise *"Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz."* hükümlerine yer verilmiştir.

Kanun'un;

A- 1- 29.3.2011 günlü, 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen ek 9. maddesinin;

a- İkinci fıkrasının;

aa- Dördüncü cümlesinde yer alan *"iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen."* ibaresinin,

ab-Son cümlesinde yer alan *"teklifi ve Genel Müdürün."* ibaresinin,

b- Üçüncü fıkrasının;

ba- "*Genel kurul üye sayısı olimpiik ve paralimpiik spor dallarında 150'den az 300 üyeden fazla, diğer branşlarda ise 100'den az 200 üyeden fazla olamaz.*" biçimindeki yedinci cümlesinin,

bb- (a) bendinde yer alan "*üç ay içerisinde.*" ibaresinin,

bc- (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan "*Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya.*" ibaresinin,

c- Dördüncü fıkrasının "*Genel kurulun delege sayısının yüzde 10'u Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşur.*" biçimindeki onuncu cümlesinin,

2- 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesinin son fıkrasının,

Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek daha önce iptal isteminde bulunulmuş ve Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek 14.2.2013 günlü, E.2011/63, K.2013/28 sayılı kararıyla esastan reddedilmiş ve bu karar 31.12.2013 günlü, 28868 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesince işin esasına girilerek, belirtilen kuralların fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verildiğinden, bu konuda yeni bir başvurunun yapılabilmesi için kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı 31.12.2013 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır. Bu nedenlerle, anılan kurallara yönelik itiraz başvurusunun Anayasa'nın 152. maddesinin son fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince reddi gerekir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, itiraz konusu kurallarda kanun ile düzenlenmesi gereken bazı konuların temel ilkeler belirlenmeden ve çerçeve çizilmeden düzenleme yetkisinin yürütmeye bırakılmasının belirsizlik yarattığı ve yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu, bağımsız federasyonların özel hukuk hükümlerine tabi kıldığı, oysa hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu ve kamu tüzel kişisi olan bu federasyonların düzenlemelerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olmadığı, spor federasyonlarının genel kurulları kanun ile düzenlenirken diğer kurulların ana statü ile düzenlendiği, açık ve net şekilde kanunlarla düzenlenmesi gereken hususların ana statüye bırakılmasının kanunların belirliliği dolayısıyla hukuk devleti ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkelerine aykırılık teşkil ettiği, ayrıca federasyon genel kurul kararlarına karşı asliye hukuk mahkemelerinde dava açılması ve Kanun'da hüküm olmaması durumunda 5253 sayılı Kanun ve 4721 sayılı Kanun'un uygulanmasının yerinden yönetim ilkesi ve kamu tüzel kişiliği ile bağdaşmadığı, Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği iptal kararına rağmen spor federasyonlarının görev, yetki ve niteliklerinin aynen korunarak sadece isim değişikliğine gidilmesinin ve yasayla düzenleme koşulunun karşılanmamasının Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığını ihlal ettiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un ek 9. maddesinin ikinci fıkrası, spor federasyonlarının merkez teşkilatının genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ve genel sekreterlikten oluşacağını, federasyon yönetim ve denetim kurullarının yapısını, genel sekreter olabileceklerin eğitim durumunu,

belirtilen kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının ana statüyle, diğer kurulların oluşumunun ise talimatlarla belirlenmesini, profesyonel şube kurulması, federasyona spor dalı bağlanması ve ayrılması ile federasyonların il temsilcilikleri kurmasını ve bunlara temsilci atanması usullerini düzenlemektedir.

Kanun'un ek 9. maddesinin üçüncü fıkrası, genel kurulun federasyonun en üst organı olduğunu belirtmiş ve toplanması ile ilgili işlemlerin yönetim kurulunca yapılacağını, genel kurul toplantılarında genel müdürlüğün gözlemci bulundurmasını ve gözlemcinin yapacağı işlemleri, genel kurulun iptali için genel müdürlük tarafından dava açılması usulünü, genel kurulun toplanması, üyelerin belirlenmesi, divanın oluşturulması, delege listesine yapılacak itirazlar ve oyların sayımı ile ilgili diğer usul ve esasların ana statü ile belirlenmesini, genel kurul üye sayısının alt ve üst sınırını, olağan genel kurulların hangi süre içerisinde yapılacağını, olağanüstü genel kurul toplantısı için gereken şartları, mali genel kurul yapılması ve bunun sonucunda genel kurulun toplanması şart ve usulünü öngörmektedir.

Kanun'un ek 9. maddesinin dördüncü fıkrası ise genel kurulun toplanmasını, karar alınması ve seçim yapılması usullerini, genel kurul üyeliği ve üye sayısını, olağan ve olağanüstü kurallarını yapmayan federasyonların genel kurullarının nasıl yapılacağını ve uygulanacak yaptırımları, genel kurul üyesi olamayacakları, genel kuruldaki kulüp ve genel müdürlük delegelerinin sayısını ve sınırını, genel kurulun görevlerini düzenlemektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "*belirlilik*"tir. Belirlilik ilkesi, yalnızca yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Aslolan muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığıdır.

Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği öngörülmüştür. Anayasa'da kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Kanunla düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Gelişen koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamayacağı gibi yürütme organının yasama organı tarafından çerçevesi çizilmiş alanda ve değişen koşullara uyum sağlayabilecek esnekliğe sahip kriterlere uygun olarak, genel nitelikte hukuksal tasarruflarda bulunması, kanunla düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmaz ve yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

Anayasa'nın 123. maddesinde, idarenin, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim

esaslarına dayanacağı ve kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulacağı belirtilmiştir. Anayasa'nın 123. maddesinin ikinci fıkrasında, *"İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır."* denilmektedir. Öğretide *"özerklik"* ve *"vesayet ilişkisi"* kavramlarının yerinden yönetim esasları arasında merkezî bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Bununla birlikte, özerkliğin sınırları ve vesayet yetkisinin kapsamı kanunlarda farklı şekillerde düzenlenebilmektedir. Bu bağlamda, özerkliğin derecelerinden söz edilmekte ve kimi kurumların göreceli olarak daha özerk, kimi kurumların ise oldukça sınırlı bir alanda özerk olduklarına vurgu yapılmaktadır.

Kurumların özerkliğinin hangi unsurları içermesi gerektiği ve hangi hâllerde bir kurumun özerk sayılabileceği gibi soruların Anayasa'da herhangi bir cevabı olmadığı gibi ilgili kanunlarda da her duruma uyan genel ve tek bir özerklik tanımlamasının bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, Anayasa'da belirtilen amacı ya da kamu yararını gerçekleştirmek için kanunla yapılacak olan düzenleme, kanun koyucunun yapacağı tercihlere göre şekillenecektir. Bu konuda takdir yetkisi anayasal ilkelere aykırı olmamak koşuluyla kanun koyucuya aittir.

Kanun'un ek 9. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Gençlik ve Spor Bakanı'nın teklifi ve Başbakan'ın kararı ile kurulan ve kararın Resmî Gazete'de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanan spor federasyonları, kanunun verdiği yetkiye göre idari bir işlem sonucu kurulmaları, mali yapıları, denetimleri ve kararlarına karşı üyeleri Spor Genel Müdürü'nün teklifi ve Gençlik ve Spor Bakanı'nın onayı ile görevlendirilen Tahkim Kuruluna başvurulabilmesi gibi ölçütler dikkate alındığında hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarıdır.

Kanun'da değişiklik yapan 6215 sayılı Kanun'un gerekçesinden, Türk sporunu, çağdaş ülkelerde olduğu gibi Devletin dışında idari ve mali özerliğe sahip bir yönetime kavuşturmak, uluslararası federasyonlar gibi yapılanmalarına imkân sağlamak, faaliyetlerini daha verimli ve süratli bir şekilde organize edebilmek ve spor faaliyetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılması amacıyla, federasyonlara özerk olma imkânı sağlanarak, Devlet bütçesinden yardım alan, Devletin siyasi ve idari birimleri tarafından yönetilmeyip ancak denetlenebilen federasyon sistemine geçilmek istenildiği anlaşılmaktadır. Bu amaçla yapılan yasal düzenlemelerde, spor federasyonlarının özel hukuk hükümlerine tabi ve bağımsız oldukları vurgulanmıştır.

İtiraz konusu kurallar ile spor federasyonlarının kuruluşu, teşkilat yapıları, spor dallarının bağlanması ve ayrılması usulleri, oluşturulması zorunlu kurullar, kurulların üye sayısının alt ve üst sınırları, genel kurulun görevleri ile olağan ve olağanüstü toplanma ve seçim usulleri, genel kurul üyesi olamayacaklar, denetim kurulunda yer alacak genel müdürlük temsilcilerinin sayısı ile genel kurulda yer alacakların sayısının alt ve üst sınırları ile birlikte genel müdürlük temsilcilerinin oranları belirlenmiştir. Böylece idarenin, yönetim kurulunun, disiplin kurulunun ve genel kurulun oluşumuna ilişkin kuralları belirleme yetkisi ortadan kalkmıştır. Federasyonların temel kurullarının oluşumu, genel kurulun toplanması, üyelerin belirlenmesi, divanın oluşturulması, delege listesine yapılacak itirazlar ve oyların sayımı ile ilgili diğer esas ve usuller ile genel kurulun dışındaki kurulların görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları, genel kurulun iradesi sonucu ana statüyle belirlenecektir. Spor federasyonlarının yapıları, üye kulüp sayıları, faaliyet alanları birbirlerinden farklıdır. Kimi federasyonlar hem uluslar arası hem de yerel faaliyetlerde bulunur iken kimileri sadece yerel olarak faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, her federasyon için ayrı yasal düzenleme yapmak yerine kanunla ana ilkeleri belirlemiştir. Ana ilkeler belirlendikten sonra özerk federasyon yapısına uygun olarak bazı hususların belirlenmesi ana statüye dolayısıyla

federasyonun en üst organı olan genel kurulun iradesine bırakılmıştır. Bu şekilde genel kurulun yetki alanı genişletilirken idarenin alanı daraltılmıştır.

Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak, ayrıntının yürütmeye bırakılması mümkündür. Anayasa'da münhasıran kanunla düzenleme yapılması öngörülmemeyen konularda yürütme organının doğrudan ve ilk elden düzenleyici işlem yapabileceği düşünülebilirse de yasamanın asliliği ve yürütmenin türevselliği ilkeleri gereği idari işlemlerin kanuna dayanması zorunluluğu vardır. Nitekim Anayasa'nın gerek yürütme yetkisinin kanunlara uygun olarak kullanılacağını ifade eden 8. maddesi, gerekse yönetmeliklerin, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak kaydıyla çıkarılabileceğini belirten 124. maddesi bu zorunluluğa işaret etmektedir. Ancak, bu durumda kanunda belirlenmesi beklenen çerçeve, Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü durumdakinden çok daha geniş olabilecektir. Başka bir ifadeyle, Anayasa'ya göre mutlaka kanunla düzenlenmesi gerekmeyen bir konu, kanuni dayanağı olmak kaydıyla idarenin düzenleyici işlemlerine ya da ilgili kurumun üyelerinin oluşturduğu genel kurula bırakılabilir. Aksi yorum, Anayasa'da bazı hususların kanunla düzenlenmesinin öngörülmüş olmasını anlamsız hâle getirmektedir.

Öte yandan Anayasa'da federasyonların özerkliği ve özerkliği sağlamak üzere hangi konuların ana statüyle düzenleneceğine yönelik bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu konularda kanun koyucunun takdir hakkının olduğu açıktır. Federasyonların organlarının nasıl oluşturulacağı, kurumun özerkliğinin hangi unsurları içereceği ve vesayet makamına hangi yetkilerin tanınacağı hususlarını da bu çerçevede ele almak gerekir. Bu nedenle kanun koyucunun çerçevesini kanunla belirledikten sonra takdir yetkisine göre belirleyebileceği konuları, oluşturmayı amaçladığı özerkliğin bir gereği olarak ana statüyle düzenlenmek üzere spor federasyonu genel kuruluna bırakması Anayasa'nın 123. maddesine aykırılık oluşturmaz.

6215 sayılı Kanun gerekçesinden itiraz konusu kuralların kamu yararı amacıyla çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Düzenleme sonucu kamu yararının ne kadar gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ise anayasal denetimin dışındadır. Kanun koyucu, takdir yetkisine dayanarak genel nitelikte hukuksal tasarruflarda bulunmuş, genel çerçeveyi çizmiş, sınırları belirlemiştir. Her federasyonun durumuna göre belirlenmesi gereken, zaman içerisinde gelişen koşul ve durumlara göre değişebilecek alanlarda teknik ayrıntıların düzenlenmesini ise ana statüye bırakmıştır. Ayrıntılı düzenlemelerin ana statüye bırakılması hukuk devleti ilkelerinden biri olan "*belirlilik*" ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkelerine aykırı olarak değerlendirilemez.

Bir yasa kuralının Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasına aykırılığından söz edilebilmesi için, kurallar farklı kanunlarda yer almış olsa bile iptal edilen önceki kuralla içeriği yönünden "*aynı*" ya da "*benzeri*" olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Teknik, içerik ve kapsam bakımından benzerlik, iptal edilen kural ile yeniden çıkarılan kuralın sözcüğü sözcüğüne aynı olması anlamına gelmez. Çünkü böyle bir anlayış 153. maddenin son fıkrasındaki kuralı anlamsız ve uygulanmaz kılar. Konu ve kapsam bakımından sözcüklerde farklılıklar olsa bile ikinci kuralın aynı amaç doğrultusunda Anayasa Mahkemesi kararına karşın onu etkisiz kılmak amacıyla çıkarıldığının saptanması aranan koşulun gerçekleşmiş sayılması için yeterlidir.

Başvuru kararında, Anayasa'nın 153. maddesine aykırılık iddiasının dayanağı olarak gösterilen Anayasa Mahkemesinin 2.7.2009 günlü, E.2006/118, K.2009/107 sayılı kararı

incelendiğinde, bu kararda iptal edilen kurallar ile itiraz konusu kuralların farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararında, iki farklı kurala ilişkin iki farklı hüküm tesis edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, özerk federasyonların genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkilerinin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenmesini öngören ek 9. maddenin beşinci fıkrasının birinci cümlesini değerlendirmiş, özerk federasyonların hizmet yönünden yerinden yönetim ilkesine göre kurulmaları nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle kuralı Anayasa'ya aykırı bulmuştur. Başvuru kararında dayanan gerekçe bu kısma ilişkindir.

Kanun'un ek 9. maddesinin birinci fıkrasında, spor federasyonlarının bağımsız oldukları vurgulandıktan sonra itiraz konusu kurallarla da, spor federasyonlarına ilişkin bazı hususların ana statüyle belirleneceği vurgulanmıştır. İtiraza konu kurallar ile çerçeve statü kavramı kaldırılmış, iptal edilen kuraldan farklı olarak bazı hususların ana statü ile belirlenmesi uygulaması getirilmiş, idarenin müdahale alanı daraltılmıştır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesince iptal edilen kural ile itiraz konusu kurallar, kapsam ve içerik yönünden birbirinden farklıdır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 153. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN bu sonuca Anayasa'nın 153. maddesi yönünden farklı gerekçe ile katılmıştır.

VI- SONUÇ

21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un;

A- 1- 29.3.2011 günlü, 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen ek 9. maddesinin;

a- İkinci fıkrasının;

aa- Dördüncü cümlesinde yer alan *"iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen."* ibaresinin,

ab-Son cümlesinde yer alan *"teklifi ve Genel Müdürün."* ibaresinin,

b- Üçüncü fıkrasının;

ba- *"Genel kurul üye sayısı olimpiik ve paralimpik spor dallarında 150'den az 300 üyeden fazla, diğer branşlarda ise 100'den az 200 üyeden fazla olamaz."* biçimindeki yedinci cümlesinin,

bb- (a) bendinde yer alan *"üç ay içerisinde."* ibaresinin,

bc- (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan "*Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya.*" ibaresinin,

c- Dördüncü fıkrasının "*Genel kurulun delege sayısının yüzde 10'u Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşur.*" biçimindeki onuncu cümlesinin,

2- 6215 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle eklenen geçici 11. maddesinin son fıkrasının,

iptallerine karar verilmesi istemiyle yapılan itiraz başvurusunun, Anayasa'nın 152. maddesinin son fıkrası ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE,

B- 1- 6215 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen ek 9. maddesinin;

a- İkinci fıkrasının;

aa- Dördüncü cümlesinde yer alan "*.iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen.*" ibaresi,

ab-Son cümlesinde yer alan "*.teklifi ve Genel Müdürün.*" ibaresi,

b- Üçüncü fıkrasının;

ba- Yedinci cümlesi,

bb- (a) bendinde yer alan "*.üç ay içerisinde.*" ibaresi,

bc- (b) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan "*Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya.*" ibaresi,

c- Dördüncü fıkrasının onuncu cümlesi,

dışında kalan bölümlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve itirazın REDDİNE,

16.1.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Üye

Üye

Mehmet ERTEN

Serdar ÖZGÜLDÜR

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ

FARKLI GEREKÇE

Mahkememiz çoğunluğu, itiraz konusu kuralların Anayasa Mahkemesinin 2.7.2009 tarihli, E. 2006/118, K. 2009/107 sayılı kararıyla iptal edilen kanun hükmüyle aynı nitelikte olduğu, dolayısıyla Anayasanın 153. maddesine aykırı olduğu yönündeki iddiayı, söz konusu iptal kararına konu kurallar ile itiraz konusu kuralları karşılaştırmak suretiyle reddetmiştir. Mahkememiz çoğunluğuna göre, "*Bir yasa kuralının Anayasanın 153. maddesinin son fıkrasına aykırılığından söz edilebilmesi için, kurallar farklı yasalarda yer almış olsa bile iptal edilen önceki kuralla içeriği yönünden "aynı" ya da "benzeri" olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.*"

Anayasanın 153. maddesinin son fıkrası gereğince, Anayasa Mahkemesinin kararları "*yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar*". Bu bağlayıcılık, fıkra da sayılan organ, makam ve kişilerin Anayasa Mahkemesinin kararlarına uyma ve kararların gereğini yerine getirme zorunluluğunu ifade etmektedir.

Yasama organı, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği bir kanun hükmünün yerine hiç kuşkusuz yeni düzenleme yapabilir. Bunu yaparken de en azından yeni kanun hükmünün muhtemel iptalini engellemek amacıyla Mahkemenin iptal gerekçelerini dikkate alacaktır. Ancak bu durum, yasama organının iptal edilen bir kuralın benzerini hatta aynısını yasalaştıramayacağı anlamına gelmez. Kaldı ki, bir başka açıdan bakıldığında, "*sebepten ve amaç unsurları da dikkate alınır, farklı tarihlerde çıkarılmış iki kanun hiçbir zaman "aynı" kanun olamaz.*" (Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Cilt II, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2011, s.829).

Yasama organının iptal edilen bir kuralın yerine yaptığı yeni düzenleme Anayasa Mahkemesinin önüne tekrar geldiğinde, anayasallık denetimi bakımından ilk defa gelen kuraldan farklı bir durum söz konusu değildir. Mahkeme, daha önceki Anayasaya aykırılık gerekçelerinin halen geçerli olduğunu düşünüyorsa kuralın iptaline karar verebilecektir. Anayasa Mahkemesinin iptali istenen kuralla daha önce iptal edilen kural arasında özdeşlik veya benzerlik incelemesi yapma yükümlülüğü yoktur. Anayasanın 153. maddesinin son fıkrası da böyle bir incelemeyi gerektirmemektedir. Esasen böyle bir incelemeye ihtiyaç da yoktur, zira anayasallık denetimi için Anayasanın ilgili maddeleri yeterlidir. Bu nedenle, Mahkemenin bir kuralı, Anayasanın diğer hükümleri bakımından incelemeyi, sadece daha önce iptal edilen kural ile aralarında özdeşlik veya benzerlik bulunduğu gerekçesiyle iptal etmesi Anayasanın lafzıyla ve ruhuyla bağdaşmaz.

Anayasanın 153. maddesine yönelik çoğunluğun yaklaşımı, her şeyden önce kuvvetler ayrılığı ilkesini zedeleyecektir. Anayasa Mahkemesince iptal edilen bir kuralın yasama organı tarafından yeniden yasalaştırılamayacağının kabulü, yasama organının yetkilerine yönelik olarak Anayasada öngörülmemiş bir sınırlama anlamına gelecektir.

Diğer yandan, bu kabul, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının dinamizmini de olumsuz yönde etkileyecektir. Gerek Mahkemenin üye kompozisyonundaki değişim, gerekse zamana ve yeni şartlara göre görüşlerin değişmesi, kararların da değişebileceğini göstermektedir. Bu nedenle 153. maddedeki bağlayıcılığı, iptal edilen kuralın yeniden yasalaştırılamayacağı şeklinde yorumlamak, iptal kararının ve gerekçelerinin mutlak doğru olduğu ve değiştirilemeyeceği anlamına gelecektir. Böyle bir anlayışın da toplumsal hayatı ve hukuku donduracağı açıktır (Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, 13. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2012, s. 442).

Toplumsal hayatın değişkenliği, zamanla mahkemelerin kararlarında değişimi zorunlu kılmaktadır. Nitekim Mahkememiz de benzer ya da aynı kurallar hakkında aradan uzun süre geçmeden farklı sonuçlara ulaşabilmektedir. Bunun en somut örneklerinden biri bizatihi Anayasanın 153. maddesine ilişkin yaklaşımlardaki farklılıktır.

Anayasa Mahkemesi, 24.6.1997 tarihli bir kararında Anayasanın 153. maddesine ilişkin yaklaşımını şu şekilde ifade etmiştir: "*İptal edilen yasalarla sözcükler ayrı da olsa aynı doğrultu, içerik ya da nitelikte yeni yasa çıkarılmaması gerekir. Bir yasanın Anayasanın 153. maddesine aykırılığından söz edilebilmesi ve iptal edilen önceki yasayla aynı ya da benzer nitelikte olup olmadığının saptanabilmesi için öncelikle, aralarında özdeşlik, anlam ve kapsam*

ile nitelik ve teknik içerik yönlerinden benzerlik olup olmadığı incelenmelidir" (E.1996/56, K.1997/58, K.T: 24.6.1997, R.G: 13.01.2005).Mahkeme 28.3.2013 tarihli kararında da, dava konusu kuralın Mahkemece daha önce *"iptal edilen kural ile aralarında "özdeşlik" yani amaç, anlam ve kapsam yönlerinden benzerlik bulunmadığından"* Anayasanın 153. maddesine aykırı olmadığını belirtmiştir (E.2011/65, K.2013/49, K.T: 28.3.2013, R.G: 25.1.2014).

Buna karşılık 4.7.2013 tarihli diğer bir kararda ise, iptali istenen kuralın daha önce iptal edilen kuralın yeniden yasalaştırılmasından ibaret olduğu, dolayısıyla Anayasanın 153. maddesine aykırı olduğu yönündeki iddiayı reddederken, Mahkememiz "özdeşlik" incelemesine girmemiştir. Mahkeme, bu kararında Anayasanın 153. maddesine aykırılık iddiasını şu ifadelerle reddetmiştir: *"Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasında, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları ile idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlayacağı hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın bu kuralı Mahkemenin somut olarak Anayasa'ya aykırı bularak iptal ettiği hükümlerin bağlayıcılığıyla sınırlı olup, bu bağlayıcılık yasa koyucunun iptal edilen konuyla ilgili olarak ileriye yönelik farklı bir kanunda yeni bir düzenleme yapamayacağı ve eğer yaparsa yeni düzenlemenin sırf bu nedenle Anayasaya aykırı hale geleceği anlamına gelmemektedir. Bu yönüyle kuralın, Anayasa'nın 153. maddesine aykırılığından söz edilemez"* (E.2012/100, K.2013/84, K.T: 4.7.2013, R.G: 02.08.2013).

Kanaatimizce, bu gerekçenin daha önce iptal edilen kuralın yeniden yasalaştırıldığı yönündeki tüm anayasaya aykırılık iddialarında geçerli olması gerekir. Ancak, Mahkememiz, bu karardan sonra 153. madde konusunda yeniden eski yaklaşımına dönmüş ve önümüzdeki kararda olduğu gibi özdeşlik karşılaştırması yapmaya devam etmiştir (Bkz. E.2013/19, 2013/100, K.T: 12.9.2013, R.G: 18.9.2014).

Mahkememizin bu konudaki ısrarı, zaman zaman çelişkili durumların ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir (Bkz. E. 2013/19, K.2013/100, K.T:12.9.2013, R.G:18.9.2014, E.2014/72, K.2014/141, K.T: 11.9.2014, R.G: 10.1.2015). Bu çelişkileri önlemek için, iptali istenen kuralla daha önce iptal edilen kural arasında özdeşlik veya benzerlik incelemesi yapmaktan vazgeçilmesi gerekir.

Sonuç olarak, itiraz konusu kuralların Anayasanın 153. maddesine aykırı olmadığı yönündeki karara bu gerekçelerle katılıyorum.

Üye

Zühtü ARSLAN